

LUNDS UNIVERSITET
SOCIALHÖGSKOLAN
SOL 063, VT 2004

LUFFARTURISTER OCH DROGER

-en studie om unga resenärer som "drogar ibland"

Student: Johan Öjing
Handledare: Mats Hilde

ABSTRACT

This study has been done among Swedish backpackers (age 20-35) on the island Koh-pah-gan in Thailand.

The aim of the study is to find out why Swedish backpackers are using illegal drugs when they are out travelling, and also to find out if they are using illegal drugs back home in Sweden.

The study shows that factors like curiosity, group pressure, group affinity, availability and experience capital are important.

The study also points out that the way of looking at some drugs such as cannabis has changed, which can depend on the range of drugs and the globalisation process that is happening today.

Keywords:

Swedish backpackers, Narcotics/drugs, Thailand and experience capital.

Innehållsförteckning

1 Inledning	1
1.1 Problemformulering	1
1.2 Syfte	2
1.3 Frågeställning	3
1.4 Metod och Litteraturpresentation	3
1.5 Urval	6
1.6 Disposition	7
2 Turister och luffarturister – Vad är skillnaden?	8
2.1 Hadrin strand – Fullmånefest som lockar!	10
2.2 Drogerna	11
3 Tidigare forskning och teorier	12
3.1 Hippiekultur och Interrail	12
3.2 Teorier – Bourdieu och Hirschi	13
4 ”Att droga ibland”	15
4.1 Att koppla samman droganvändning med luffarturism	15
4.2 Bakomliggande faktorer till droganvändning	16
4.3 Intervjumaterial	20
5 Analys	28
6 Källförteckning	32-33
APPENDIX: Intervjumanual	

1 Inledning

1.1 Problemformulering

Min studie handlar om luffarturister och deras bruk av illegala droger. Platsen för min studie är en mindre semesterort vid namn *Hadrin* på ön Koh-pah-gan på Thailands östra kust. Anledningen till studien där var att jag av egen erfarenhet känner till hur mycket narkotika det konsumeras bland svenska luffarturister på vissa specifika platser i Asien. Hadrin är en av dessa, samt Goa i Indien och Kuta i Indonesien för att nämna några. Många luffarturister åker till dessa ställen för att ”ta semester från semestern”, d v s sola, bada och festa. Just på dessa ställen så finns ett stort utbud av olagliga droger såsom cannabis, ecstasy, LSD med flera. Alla svenska luffarturister testar och brukar givetvis inte dessa, men många unga svenskar prövar narkotika för första gången och ett fortsatt bruk under resans gång är relativt vanligt. Jag finner detta ämne intressant då många yngre svenskar idag åker på långresor som så kallade luffarturister eller backpackers. Vad är det som driver dessa personer att bruka droger under tiden de är utomlands, långt borta från den svenska verkligheten? Att använda droger på resande fot kan handla om ett äventyr men det är även ett stort risktagande som kan få allvarliga konsekvenser, som drogpsykosor eller till och med dödlig utgång.

Då man talar om luffarturister så har många en bild av en resande hippie som aldrig vill bege sig hem för att leva ett vanligt liv. Bilden som finns kring denna person är att denna hippie är mycket drogliberal. Bilden av luffarturisten har dock förändrats idag samt vem det är som använder droger under sin resa.

1990-talet och början av 2000-talet kännetecknas av en ökad global rörlighet där ungdomar reser till andra länder och lär sig andra sätt att se på droger än det specifikt svenska. 1990-talet har i jämförelse med 1980-talet, enligt studier, inneburit en kraftig ökning av andelen ungdomar som prövat narkotika. Denna ökning har skett såväl i Sverige som i andra EU-länder. Man bör därför beakta detta problem som en konsekvens av en global trend (Hellum 2004:3). Denna uppsats handlar om att resa bort, luffa, och att som en del av resan använda droger.

Resan i sig kan betecknas som en form av *psykosocialt moratorium*, det vill säga att under resan skjuts de sociala plikterna och ansvaret upp till framtiden, samtidigt som resan bidrar till att man blir vuxen. Det kan beskrivas som en förlängning av ungdomstiden där man njuter av

frihet från ansvar och långvariga personliga förpliktelser bortom föräldraövervakning och kontroll (Hellum 2004:7).

1.2 Syfte

Mitt syfte med uppsatsen är att studera unga svenska luffarturister (ca 20-35år) på Hadrin strand (på ön Koh-pan-gan i Thailand), för att undersöka om de använder narkotika, och i så fall varför de gör detta när de befinner sig på resande fot. I studien läggs stor vikt vid att försöka förstå varför dessa personer använder droger¹ i Thailand samt generellt när de är ute och reser, samt om droger brukades även hemma i Sverige innan de gav sig ut och reste.. Tyngdpunkten för min uppsats är att undersöka varför man väljer att använda droger och jag har medvetet valt att inte ta upp riskfaktorerna vid droganvändning då jag utgår från att de flesta svenska luffarturister är medvetna om farorna med droganvändning.

Eftersom jag själv rest relativt mycket som luffarturist och kommit i kontakt med många andra luffarturister så anser jag mig känna till denna kultur relativt väl.

Av egen erfarenhet när jag rest så har jag funnit att många som prövar och använder droger inte tillhör någon subkultur (som exempel reyv-kultur eller hiphop-kultur) hemma, men jag även mött många som definitivt tillhör den reyv-kultur och andra kulturer där droger kan vara förknippade (hiphop, reggae, rock/pop kultur), som vuxit fram bland ungdomar i USA och Europa (Johansson 2000).

Bland luffarturister så finns en sorts mentalitet som innebär att gränser skall tänjas och att de värderingar och normer som man burit med sig hemifrån omkull kastas, ibland till det bättre men även ofta till det sämre (Elsrud 2004), som t ex att narkotikaanvändning normaliseras. Normalisering innebär en process där droger gradvis och på ett kontrollerat sätt integreras i samhället (Goldberg 1993) som t ex i backpackerkulturen.

Då jag själv reste omkring i Sydostasien för sju år sedan och befann mig på Hadrin strand i tre veckor, så minns jag väl hur vanligt det var med konsumtion av cannabis, ecstasy, amfetamin och LSD.

Jag kommer senare i uppsatsen att jämföra om och i så fall hur Hadrin strand har förändrats angående brukandet av dessa droger och klientelet av luffarturister.

1.3 Frågeställning

1. *Är det vanligt att luffarturister använder narkotika då de befinner sig på Hadrin Strand i Thailand?*
2. *Om de använder narkotika: Vilken sort/sorter av narkotika?*
3. *Varför använder de narkotika?*
4. *Används narkotika även hemma?*

1.4 Metod och Litteraturpresentation

Den metod jag valt att använda är kvalitativ, då jag syftar till att studera egenarten hos den enskilda enheten och dennes speciella livssituation (Holme & Solvang 1997:82). Inom kvalitativa metoder samlas informationen in under former som ligger så nära vanliga och vardagliga samtal som möjligt (Ibid.). Metoden har primärt ett förstående syfte. Inriktningen är inte att pröva om informationen har generell giltighet. Det centrala blir att genom olika sätt att samla in information dels kan få en djupare förståelse av det problem vi studerar och dels kan beskriva helheten i det sammanhang som detta innefattar (ibid:14).

En trianguleringsmodell har legat till grund för uppsatsens genomförande. Modellen baseras på att olika metoder kombineras (Hellum 2004:8). I mitt fall innebär trianguleringen en kombination av kvalitativa (tematiserade) intervjuer bland svenska luffarturister som återvänt från sitt resande, kvalitativa (informella) intervjuer och deltagande observation ibland luffarturister på Hadrin strand på ön Koh-pah-gan i Thailand.

Jag har valt att göra ett flertal (ca 20 stycken) informella samtal, och 2 tematiserade intervjuer samt öppen passiv observation. Det är dessa samtal, intervjuer och betraktelser som jag bygger min uppsats på.

Öppen observation bygger på att vi är accepterade av den grupp vi studerar (Holme & Solvang 1997:113), vilket jag var som luffarturist bland andra luffarturister. Holme och Solvang menar att när man blivit accepterad som observatör ges öppen observation en större

¹ Med *droger* så menas i denna studie olika illegala narkotikapreparat. Jag utesluter medvetet därför alkohol och tobak eftersom fokuseringen i min studie inte ligger på dessa.

frihet. Man kan gå omkring fritt, ställa frågor och titta på hur saker och ting fungerar i gruppen.

Då det befann sig ett stort antal luffarturister på Hadrin strand under studietillfället, så visste ju givetvis inte alla vem jag var eller mitt syfte med min vistelse. Däremot visste de svenska luffarturister som bodde på det hotell där jag valt att bo, och de svenska luffarturister som jag lärde känna på stranden på dagtid och på barerna under kvällarna vem jag var och mitt syfte.

Deltagande observationer innebär ständiga växlingar mellan att iaktta, lyssna, fråga och handla (Svenning 1996). Konkret gick mina observationer ut på att jag umgicks och socialiserade med svenska luffarturister under mina 14 dagar på ön. Redan efter några dagar så visste ganska många svenska "gäng" vem jag var och mitt syfte. Jag var med dem på stranden, vi åt middag tillsammans samt jag satt med dem när de festade på kvällarna. På detta sätt fick jag en god förståelse för vilka personer de var, vad de pratade om och även hur de brukade droger (flera kvällar var jag med när ca 10 svenskar samlades på taket på ett hotell och rökte cannabis). Senare på nätterna när många av dem var ganska påverkade så försökte jag hålla en ganska låg profil och endast iaktta och lyssna.

Viktigt att påpeka är att *alla* som jag pratat med under mina deltagande observationer har varit medvetna om vem jag var och mitt syfte.

De informella samtalen har varit kortare spontana samtal (5-30 min) som jag haft med personer som jag lärt känna under mina deltagande observationer. Dessa samtal har gjorts under avslappnade former (ofta på restauranger eller café), och anteckningar har alltid gjorts. Under mina deltagande observationer har dock anteckningar skrivits i efterhand (oftast på förmiddagen dagen efter).

Jag fann under mina första dagar på Hadrin strand ett problem i att jag nu inte befann mig på platsen som en av de andra luffarturisterna, utan som student. Jag har i vanliga fall inga problem med att ta kontakt med nya människor, men nu i denna situation fann jag det inte lika naturligt. Denna spärr släppte dock efter några dagar och det gick lättare att ta kontakt med de svenska luffarturisterna.

Att vara passiv observatör innebär att jag av naturliga skäl inte använde någon form av narkotika. Jag anser ändå att jag fick många att vilja prata öppet med mig om deras nuvarande brukande, tidigare brukande eller icke brukande av narkotika. Många berättade om sina erfarenheter eller vänners erfarenheter av narkotika under deras resas gång.

Tematiserade kvalitativa intervjuer innebär att intervjusituationen blir mindre styrd av den som intervjuar, vilket ger utrymme för flexibilitet. Då man möter personer ansikte mot ansikte har man lättare att anpassa intervjufrågorna, som givetvis är inom ramen för intervjuguiden, efter hur dessa personer uppfattar sig själva. Intervjupersonerna har då friheten att själva berätta om sina erfarenheter i det studerade ämnet i den ordning det passar dem bäst. Dessutom kan följdfrågor ställas där man kan finna mer värdefull information (Olsson 2002:14).

Mina två tematiserade intervjuer har gjorts hemma hos mig i Malmö, med två personer som rest mycket, framförallt i Asien. Skillnader mellan dessa intervjuer och de informella samtalen jag hade i Thailand var att i dessa fall så visste intervjupersonerna i förväg om vad de skulle intervjuas om och hade därmed hunnit fundera över sina resor och droganvändning. Båda intervjuerna tog ca 1.5 timme. I båda fallen så gjordes de hemma i mitt vardagsrum. De berättade om sina resor, vart de rest, om andra resenärer de mött och hur de upplevde att droger fanns på plats och om det användes droger bland de resande. Eftersom de gjorts i retrospektivt, så menar Olsson (2002) att det alltid finns en risk med retrospektiva intervjuer att det som berättas konstrueras i efterhand och att intervjupersonerna glömt vad som egentligen hände, att händelser omstruktureras och att det som berättas egentligen inte var det som upplevdes på plats. Detta är ju även en risk då det gäller mina intervjupersoner.

Men jag finner ändå att de svar jag fått varit väldigt ärliga. Det är personer som jag litat på, då jag själv känner den ena intervjupersonen och har vänner som känner den andra.

Som jag tidigare nämnt så har jag själv varit en del av den grupp som jag undersöker, dvs en luffarturist. Detta kan ses både som en fördel och en nackdel. En fördel är att jag anser mig vara väl insatt i hur "snacket går" inom denna grupp. Jag anser också att det är en fördel att det gått ca 8 år sedan min första luffarresa genomfördes. Jag har därmed insikt i hur vissa yngre resenärer (i 20-21 års åldern) resonerar. Idag reser jag fortfarande men med helt andra ögon än vad jag gjorde som 20-åring. Jag ser inte längre upp till det "luffarideal" (återkommer till detta på sid 7) som många med mig hade (och som fortfarande finns), utan kan stå som en outsider och placera in resenärer i vissa fack. Detta kan givetvis även vara till en nackdel, man kan dra förhastade slutsatser, eller bli blind på det material man beskriver då man anser att mycket är självklart. Jag kan dock utifrån de informella samtal jag haft, utläsa att en majoritet gett mig de svar som jag förutspått att de skulle ge mig.

Syftet med att använda deltagande observation och kvalitativa intervjuer har varit att komma så nära luffarturisternas egna uppfattning av resandet och narkotikan som möjligt.

Jag har även använt mig av olika typer av litteratur, som facklitteratur, internet sidor och artiklar. De böcker som har varit till störst hjälp har varit Marit Hellums studie *Backpackers som drogar ibland*, som utkom våren 2004. Studien bygger på ca 30 intervjuade ungdomar som beskriver sitt förhållande till droger då de befinner sig på resande fot. Erika Andersson Cederholms avhandling *Det extraordinäras lockelse:luffarturistens bilder och upplevelser* (1999), beskriver luffarturistens syn på sig själv som en del av en kultur där gränser ofta skall tänjas.

Vidare har jag använt mig av litteratur som rör droganvändning och /eller resande.

1.5 Urval

Jag har valt att studera svenska luffarturister i åldrarna 20-35 år. Detta urval kändes naturligt då jag befann mig på studieplatsen, då ca 40% av alla luffarturister (uppskattningsvis ca 2000 stycken) var just svenskar i åldrarna 20-35. De flesta informella samtal gjordes med män och kvinnor i åldrarna 20-25 år. Jag har medvetet försökt att ha en så jämn könsfördelning som möjligt av de intervjuer som gjorts. Intervjuer har gjorts både dagtid och kvällstid. Givetvis har ingen varit drog påverkad under dessa intervjuerna. Intervjuerna har i de flesta fall börjat som ett samtal resenärer emellan, för att övergå till att jag presenterar mitt syfte med min vistelse. De flesta har reagerat väldigt positivt på min undersökning och varit väldigt hjälpsamma med att lämna ut information. Andra har varit mer misstänksamma och först velat prata efter att jag lovat dem total anonymitet.

De tematiserade intervjuer som jag gjort har gjorts efter att jag kommit hem ifrån Thailand. Dessa resenärer har rest under flera tillfällen i bland annat Asien och just den strand i Thailand där jag gjort min studie. Dessa två personer ville även de vara anonyma, varför jag givit dem fingerade namn: Lars (28 år) och Lisa (32). Dessa två personer har idag fasta jobb och lever under vad man med svenska mått mätt kallar för ordnade förhållanden, där det inte finns någon narkotika med i bilden. Båda två har använt narkotika i någon form under sina resor, och då även på Hadrin strand i Thailand.

Intervjuerna har med var och en tagit ca 1-1.5 timme. Då jag inte har haft någon bandspelare till hands har jag antecknat under intervjuernas gång.

I min studie så ligger fokus på långresenärer som har egna erfarenheter av droganvändning.

1.6 Disposition

Det första kapitlet har nu gått igenom frågeställning, syfte, metod och urval, för att ge en förståelse för hur jag kommit fram till de resultat som så småningom skall presenteras.

I det andra kapitlet beskrivs skillnaden mellan en charterturist och en luffarturist, samt den plats i Thailand som jag studerat, Hadrin strand. Vidare beskrivs de droger som florerar där.

I det tredje kapitlet beskriver jag den tidigare forskning som finns samt två teorier som jag senare skall applicera på min studiegrupp.

Fjärde kapitlet är huvudkapitlet där frågorna om och varför luffarturister använder droger besvaras. Jag avslutar kapitlet med att presentera ett urval av mina intervjuer för att se om dessa stämmer överens med tidigare forskning.

I det femte kapitlet finns analysen där alla trådar knyts samman och där jag presenterar vad jag kommit fram till.

Slutligen innehåller uppsatsen källförteckning och intervjumanual.

2 Turister och luffarturister - vad är skillnaden?

Jag ska börja min uppsats med att beskriva vad som skiljer en luffarturist från en vanlig turist, för att på så vis få förståelse för den luffarturism kultur som existerar idag.

Jag skall vidare beskriva min studieplats, Hadrin strand och de droger som florerar där.

Definitionerna av ordet turist är många och skiftar beroende på syfte. Andersson Cederholm citerar Eric Cohens definition, där han beskriver en turist som:

”en frivillig, tillfällig resenär som förväntar sig nyhetens och förändringens behag på en relativt lång och inte återkommande rundtur” (Andersson Cederholm, 1999:34).

Eftersom det finns så många olika sätt att resa på så kan man urskilja olika former av turister. Men skillnaden kan vara svår att se (Olsson 2002).

Skillnaden mellan charterturister och luffarturister är dock klar; charterturisten köper sin resa i ett färdigt paket, med hotell, flygresa och guidade sevärdheter under en kortare tidsperiod. En luffarturist/backpacker² är däremot en resenär som helt och hållet reser på egen hand. Luffarturisten kan definieras på följande vis:

”en turist som på egen hand bestämmer sin resrut, sitt färd sätt, hur länge hon stannar på de platser hon besöker och var och hur hon bor” (Andersson Cederholm, 1999:9)

Inom luffarturismen finns även olika typer av turister. Martin Ohlsson skriver exempelvis om den myt som finns kring luffarturister i sin studie *"Myten om luffarturisten"* :

Där beskriver han hur samhället och medierna framställer luffarturister på ett speciellt sätt. Exempelvis så beskriver han 8 kriterier för hur den idealtypiske luffarturisten ser ut:

1. Reser för att komma bort från leda och vardagens rutiner.

² Backpacker är det engelska ordet för luffarturist. Den beskriver en individ som reser runt relativt långa perioder och som under sitt resande bor billigt på hotell och gästhus som lokalbefolkningen använder samt använder lokala transportmedel (Hellum 2004:7). I uppsatsen använder jag mig av termerna luffarturist, backpacker och långresenär.

2. Reser ut för att finna någon form av äventyr. Hon reser till platser som betraktas som exotiska och som annorlunda än det egna samhället.
3. Väljer andra resmål än traditionella charterturer och är kritisk mot exploaterande av turistmål.
4. Upplever det äkta, kommer i kontakt med och bebländar sig med lokalbefolkningen och smälter in i den lokala kultur hon besöker.
5. Reser för att känna frihet. Hon lever i nuet och tar dagen som den kommer.
6. Reser med låg budget.
7. Lever ett primitivt liv under spartanska förhållanden.
8. Använder någon form av droger under resan. (Olsson 2002:30).

Jag har själv under mina tidigare resor stött på människor som uppfyller dessa kriterier men finner att det bara är ett fåtal som uppfyller *alla* dessa kriterier. Jag upplever dock att alla luffarturer upplever något eller några av dessa kriterier.

De luffarturer som jag träffade på Hadrin strand på Koh-pan-gan, var en varierad blandning av luffarturer.

Där fanns exempelvis personer som kommit direkt till Thailand för att luffa runt i landet och dess öar. Där fanns många som kommit till Thailand efter en längre resa i Australien. Vissa personer hade varit eller var på väg till andra länder i Sydostasien, exempelvis Indien, Malaysia, Vietnam, Kambodja, Laos etc.

Åldersgrupperna varierade men generellt så var de flesta luffarturisterna mellan 19-40 år. Andersson Cederholm har i sin studie (1999), *Det extraordinäras lockelse*, kommit fram till att de flesta luffarturer har medelklassbakgrund eller har bytt klass genom utbildning.

Det är dock inte alla resenärer som otvetydigt vill tillhöra ett luffarturisternas *vi*. Dessa personer kan inte riktigt identifiera sig med en "riktig traveller"³ (Andersson Cederholm 1999:43ff). På Hadrin strand finns en stor blandning av resenärer. Det gemensamma för de allra flesta var att de alla är luffarturer som reser runt i världen under minst 2 månader. De flesta av dessa hade eller skulle resa till Australien. Många av de svenska resenärer som jag pratade med bar dyra och moderna kläder hellre än batik och hippieinfluerade kläder, och reste förmodligen med en ganska hög budget.

³ Det finns en mytbild av hur en "riktig traveller" ser ut. Denna person uppfyller de 8 kriterier som nämnt tidigare, samt har vissa yttre attribut (percingar och tatueringar) som visar att dessa personer har ett högt erfarenhetskapital i luffarturisternas hierarkiska ordning.

Å andra sidan så träffade jag under min vistelse på Hadrin strand även vissa svenska luffarturister som reste under andra omständigheter. Dessa personer sökte mera spänning och såg en ära i att resa enkelt och spartanskt med en låg budget.

Hellum menar i sin studie (2004), att när människor befinner sig på resande fot befinner de sig i något som kallas *transgressionssfär*, det vill säga en form av frizon där de, utan insyn från det etablerade samhällets aktörer, och kan forma sina egna normer och värderingar. De flesta intervjuade i Hellums studie (ca 100 ungdomar) lyfte fram känslan av att världen var större och att Sverige var instängt, tråkigt och förknippat med trygghet, ansvar och förutsägbarhet som anledningen till varför de hade rest som luffarturister.

2.1 Hadrin strand: Fullmånefest som lockar!

Hadrin strand ligger på ön Koh-pan-gan i sydöstra Thailand.⁴ Det tar ca 2 timmar att ta sig ut till ön från fastlandet med färja.

Koh-pan-gan är känt bland luffarturister för sina vackra stränder, billiga mat och boende. Ön blev känd redan under 1970-talet då man började ordna så kallade "Fullmoon parties" som går av stapeln varje månad.

Dessa fullmåne fester startade när några västerlänningar (så kallade hippies) hittade till ön och festade under fullmånen, med sång och musik, alkohol och cannabis (www.kohphangan.org). Festen har med tidens gång vuxit och blivit världskänd bland resande och idag så kommer cirka 7000-10000 personer till Hadrin strand för att festa på fullmånens natt. Det spelas mycket och hög musik av olika sorter (dock mest tecknomusik), och det finns massor av mat och dryck att köpa. Där finns även eldshower och fyrverkerier att njuta av. Festen håller på hela natten och oftast långt in på dagen efter (www.jordenrunt.nu).

Denne fullmåne fest är så populär att människor börja komma till Hadrin strand redan en vecka före den "stora" natten och för många är just festandet den största orsaken att komma

⁴ Den största skillnaden mellan 1997 (när jag var där sist) och idag 2004 är att själva Hadrin by idag har ungefär tredubblats. 1997 fanns mest enkla bungalows och enklare hotell, medan det idag finns finare bungalows och fler och lite finare hotell (dock fortfarande enkla).

En annan skillnad är att det idag finns luffarturister av alla dess sorter, medan det för 7 år sedan var betydligt flera "flummare" och "alternativa" luffarturister.

Detta kan bero på att det 1997 så ansågs Thailand som mer "riktigt" eller mera strävsamt resande, medan det idag är ett enklare land att resa runt i. (Hellum 2004:19).

till Hadrin strand. Detta märks tydligt då man kan se stor skillnad på alla dansställen och restauranger på kvällarna och nätterna, då antalet människor ökar betydligt och festandet blir hårdare och varar längre på nätterna.

Dagarna innan fullmånefesten trappas som sagt stämningen upp, barerna fylls, fler matstånd ställs upp, och det som florerar i större mängd under dessa dagar (men som inte syns på ytan) är drogerna.

Jag upplever dock att öppenheten med narkotikan har minskat. 1997 så upplevde jag det som betydligt vanligare att man blev tillfrågat om man ville köpa olika narkotika preparat. Under mina fältstudier så blev jag ”endast” erbjuden att köpa en gång.⁵ Däremot så är tillgängligheten stor efter vad jag förstått från mina intervjupersoner, men öppenheten att sälja och bruka öppet är betydligt mindre vanligt. Exempelvis så berättade många att de inte rökte cannabis öppet, utan mestadels gjordes det i sin bungalow eller på sitt hotellrum.

En av orsakerna till detta kan vara det drogkrig som Thailands regering startade mot narkotikaförbrytare som startades den 1 februari 2003. Redan den första veckan så grep polisen 9000 misstänkta för drogbrott och 87 personer dödades.(Aftonbladet 2003-02-09).

2.2 Drogerna

De droger som florerar på Hadrin strand är bland annat cannabis, ecstasy och magic mushrooms⁶. Detta grundar jag på den information som intervjupersonerna har gett mig då jag vid intervjutillfällena alltid frågat vilken eller vilka narkotika preparat som han eller hon tog.

1997 var det även vanligt att luffarturister köpte så kallade ”diet piller”(amfetamin), öppet och utan recept på något av de många apoteken i Hadrin by. Idag var det svårt att köpa dessa piller⁷ vilket förmodligen var en orsak till att amfetamin ej brukades öppet bland luffarturister längre. Efter samtal med två apotekare (olika apotek) så förbjöds diet pillren och valium för cirka 3 år sedan på ön efter att flera västerlänningar dött på olika sätt relaterade till dessa droger.

⁵ Hotell och restauranger på Hadrin strand ordnade dagligen båtutflykter rund ön. Dessa utflykter skulle ta ca 4 timmar. I priset (ca 100 skr) ingick mat, dryck, frukt och cannabis....

⁶ Magic mushrooms är en hallucinogen drog, som man på vissa barer och restauranger på Hadrin strand, kan beställa som exempelvis ”special milkshake”. Många resenärer kände till att dessa ”shakes” kunde beställas och var.

3 Tidigare forskning och teoretiska perspektiv

I detta kapitel skall jag ge en historisk översikt över den tidigare forskningen som gjorts om luffarturism och droganvändning. Vidare skall jag gå igenom några teorier som kan förklara varför vissa människor väljer att följa nya normsystem i vissa sammanhang.

3.1 Hippiekultur och Interrail

Dagens luffarturism har bland annat sitt ursprung i den ökande bilismen under 1950-talet, vilket medförde att liftande blev ett populärt och billigt sätt att resa. Under slutet av 60-talet och början av 70-talet var det hippiekulturens sökande efter mystik och andlighet, samt kritiken mot det västerländska samhällets materialism som fick ungdomar att lifta till bland annat Afrika, Nepal och Indien (Olsson 2002:7). Olsson menar vidare att interrailkortets införande 1972 är en viktig milstolpe för det individuella resandet i Europa.

Man kan dessutom se att det individuella resandet de senaste åren har institutionaliserats genom reseklubbar, samt att resetidningar som Vagabond har etablerats (Olsson 2002:8). Erika Andersson Cederholm (1999:11) menar att det ur denna institutionalisering vuxit fram en speciell kultur bland luffarturister.

Det finns en del forskning om luffarturister, men väldigt lite om luffarturister och droganvändning. Samtidigt som jag påbörjade min uppsats så fick jag dock nys om att en ny forskningsrapport snart skulle släppas. Denna rapport *Backpackers som drogar ibland- risk och erfarenhet som kapital* är skriven av Merete Hellum, och släpptes i mitten av april 2004.

Rapporten utgör en del av ett projekt som kallas "Att droga ibland", som utgörs av Socialvetenskaplig alkohol- och drogforskning vid Stockholms Universitet. Projektets syfte är att få kunskap om hur unga människor i olika sociala och kulturella miljöer ser på droger. Bakgrunden till detta är att då vi lever i en global värld där staten, i form av utbildningsväsen och andra myndigheter, konkurrerar med mediala aktörer som musiker, filmer osv som också påverkar synen på droger. 1990-talet och början på 2000-talet kännetecknas ju även av en ökad global rörlighet där ungdomar reser till andra länder och lär sig nya sätt att se på droger än det svenska synsättet (Hellum 2004:3).

⁷ Utanför flera av apoteken så satt skyltar uppsatta där det stod: "NO DIETPILLS"

3.2 Teorier – *Bourdieu* och *Hirschi*

Den franska sociologen *Pierre Bourdieu* lyfter fram en klassteori som grundar sig på ”kapitalrörelse” i det sociala rummet. Strukturen inom detta rum bestäms av hur olika ”kapitalformer” är fördelade, av hur deras egenskaper är fördelade, egenskaper som kan förmedla styrka, makt och därmed vinster till innehavaren..

Han urskiljer fyra typer av kapital: *ekonomiskt, kulturellt, socialt* och *symboliskt* kapital (Skeggs 1999:20).

1. Ekonomiskt kapital innebär inkomster förmögenhet samt materiella tillgångar. För att koppla detta till luffarturism kulturen så kan man säga att de resenärer som tydligt visar att de har gott om pengar, exempelvis charterturister har låg status bland luffarturister, trots att många luffarturister har ett ekonomiskt kapital som inte visas utåt.

2. Kulturellt kapital innebär är t e x utbildning, kläder och kön. Kön bär på olika stort symboliskt kapital i olika sammanhang (Skeggs 1999:21). Här kan man till exempelvis hänvisa till västerländska kvinnor som reser på egen hand i länder som t e x Afrika och Indien. Många resenärer imponeras av dessa kvinnor vilket innebär att deras kulturella kapital höjs samtidigt som det finns personer som anser att dessa kvinnor är dumdristiga vilket innebär att det kulturella kapitalet istället sänks.

3. Socialt kapital. Baseras på förbindelser och grupptillhörighet, vilket alstras genom relationer (Skeggs 1999:21). En luffarturist höjer sin status genom att känna många resenärer och även lokalbefolkningen.

4. Symboliskt kapital: Denna typ av kapital används först då någon eller några kapital erkännes vara legitima, exempelvis kulturellt kapital måste legitimeras innan det kan få symbolisk makt, och allt kapital är kontextspecifikt. Symboliskt kapital är det som anses vara status och ge respekt i ett samhälle eller inom en grupp (Skeggs 1999:21; Hellum 2004:33).

Erfarenheter lyfts fram som symboliskt kapital inom den grupp som utgörs av luffarturister.

Bland luffarturister så höjs statusen inom gruppen då man har ett högt erfarenhetskaptal.

Droganvändning inom luffarturist kontexten ger ett högt erfarenhetskaptal, samtidigt som det hemma i Sverige har ett lågt symboliskt värde.

Bourdieu's teori förklaras även genom vad han kallar fältbegreppet. Bourdieu menar att på fältet, vilket innebär olika samhälleliga sammanhang, så utspelas ett spel mellan olika aktörer med utgångspunkt i de spelregler som just det specifika fältet utgör. Spelreglerna utgörs av det värderings- och normsystem som det specifika fältet innehar. Drivkraften i spelet går ut på olika maktpositioner som man får genom sitt kapital (Ohrn Fehler 2000:2).

Bourdieu's teori utgår från att det är samhällets värderingssystem som utgör de olika kapitalens värden. Om man skulle koppla Bourdieu's teori till droganvändning så innebär det att droger används i situationer/samhällen där droger är socialt accepterat och till och med kan ge ett högt symboliskt kapital.

För att se saken från en annan vinkel så skall jag beskriva *Travis Hirschi's* teori som utgår från sociala band och försöker förklara varför människor inte anpassar sig till det etablerade samhället. Då Hirschi har studerat narkotika missbrukare, så är det dessa människor som Hirschi syftar till i sin teori. Han menar att en missbrukare uppfattas som en bristfällig socialiserad individ som misslyckats med att knyta an till betydelsefulla andra och som varken tror eller engagerar sig i socialt accepterade aktiviteter som exempelvis utbildning och arbete. Hirschi menar att för att vilja bryta mot samhällets värdesystem så skall det ses utifrån att individen ifråga förmodligen har väldigt svaga eller inga sociala band. Utan sociala band finns inget att förlora (Johnsson et al 2000:74f).

Om jag utgår ifrån Hirschi's teori i min studie om luffarturisters droganvändning, så är det beroende på om personerna i min studie har starka eller svaga sociala band som ligger till grund för om droganvändningen under resan kommer att ha betydelse för destruktivt brukande senare hemma i Sverige. I analysen skall jag återkomma till Bourdieu och Hirschi's teorier för att se om de kan appliceras på det studieresultat som jag kommer fram till.

4 ”Att droga ibland ”

I detta huvudkapitel skall jag beskriva varför droger ofta kopplas samman med luffarturism. Vidare skall jag undersöka varför luffarturister tar droger, för att sedan presentera mitt eget material för att se om de intervjupersoner jag träffat överensstämmer med den tidigare forskning som gjorts på området.

Enligt Andersson Cederholm (1999:41) anses användandet av droger som en självklar del av äventyret då man är på resande fot. När droger blir en del av en upplevelse eller en livsstil anser jag det är viktigt att lyfta fram på vilket sätt droger integreras som ”självklarheter”.

4.1 Att koppla samman droganvändning med luffarturism

Den bild som finns idag, d v s att luffarturister använder droger, härstammar från hippierörelsen. Bland 1970-talets flower-power eller hippierörelse framhövdes droger som marijuana, hasch och LSD som en del av livsstilen⁸. Bland många hippies som reste som långresenärer blev således droger en del av deras livsstil. Även om hippies reste världen runt, blev Goa i Indien en destination där hippies samlades för att utveckla en egen livsstil vilken inkluderade musik, kläder och droger (Hellum 2004:18). Det som utvecklades i Goa spreds senare vidare till paradislänkande stränder i Thailand (exempelvis Hadrin strand), och Filippinerna för att nämna några exempel.

Hellum menar att dela en marijuanacigarett på en strand i Goa eller Thailand, kan betraktas som en ritual för att upphäva gränser. Rökandet kan ses som en symbol för ett gränsöverstigande mellan långresenärer där gränser upphävs mellan ålder, kön och nationella ursprung. Droger kan därmed ses som en symbol på tillhörighet till en grupp, där själva rökandet är en ritual där människor inkluderas eller exkluderas från en kollektiv erfarenhet, i

⁸ Ända sedan slutet av 1960-talet har hippiekulturen med en mycket liberal syn på (vissa) droger haft inflytande på västerländska ungdomar. Enligt en studie över svenska ungdomars drogvanor har andelen ungdomar som hade haft möjligheter att prova droger 1971 än 2003. 1971 svarade 30% av killarna och 34% av tjejerna att de hade haft möjligheter att prova droger. 14% av killarna och 16% av tjejerna hade i 1971 år undersökning använt droger.

2003 hade detta minskat till 23% som hade haft möjlighet att prova droger samt 7% som hade provat (båda könen). Det tycks som om inflytandet var som störst under hippievågen på 1970-talet. (CAN Rapportserie 2004)

detta fall genom att vara påtända tillsammans. Det är även viktigt att bli en respektabel långresenär inom gruppen (2004:33).

Bilden av att bruka droger på långresor har sina rötter från 1970-talet, och denna bild lever kvar än i dag. Detta har flera studier, inklusive min egen, påvisat. Jag skall nu i nästa del av min analys ta reda på *varför* vissa resenärer använder droger.

4.2 Bakomliggande faktorerna till droganvändning

Att komma nära lokalbefolkningen

Enligt Andersson Cederholms studie (1999) anses användandet av droger som en självklar del av äventyret.

Cannabis beskrivs av vissa luffarturister som en del av en lokal kontext och de anser också att droganvändandet av detta för dem närmare lokalbefolkningen. För dessa personer så associeras inte längre cannabis med ”nerknarkande missbrukare” men förbinds med en lokalbefolkning. När droger således knyts mot lokalbefolkningen som en del av en lokal kultur avdramatiseras drogerna. Ett av syftena med att vara luffarturist är att komma nära lokalbefolkningen.

Citat från Hellums studie:

Jag tror att många som vi, de kommer hit och såfinns det plötsligt tillgängligt och såvill de prova liksom, jag tror inte det är många som åker hit för att droga.

De flesta lyfte fram att användandet av droger inte var det centrala i förhållandet till resandet. (Hellum 2004:22)

Andersson Cederholm lyfter fram att det är centralt för långresenärer att göra en distinktion mellan dem själva som ”bättre” eller som riktiga resenärer, därför att de försöker komma närmare vardagslivet på de platser de besöker, jämfört med mass- eller charterturister(1999:44ff). Vilket då också innebär att tänja på de gränser vi vuxit upp med.

Tillgänglighet och nyfikenhet

Första villkoret för droganvändning är att droger finns *tillgängliga* (Svensson 1998:40). På Hadrin strand är tillgängligheten av droger stor. Resenärer kan få tag på i princip vad de vill.

Varför man väljer att använda droger kan vara ren *nyfikenhet* som första motiv, men också en önskan att experimentera, att uppleva en omedelbar upphetsning och lycka, glädje, vänskap och *status* (Svensson 1998:40). Hellum menar dock att det inte handlar om en spontan nyfikenhet, utan en nyfikenhet som hela tiden kalkyleras gentemot riskerna med att använda droger (2004:14).

Omständigheter kring nyfikenheten inför droger spelar roll för om man ska prova eller inte. Känner man sig trygg och riskerna är minimala har vissa personer definitivt inte något emot det, inte ens av principiella skäl (Hellum 2004:14). Jag ska senare även ta upp faktorer som *gruppträck* och *erfarenhetskaptal* som motiv till droganvändning.

Existentiella faktorer

Vissa personer lyfte fram existentiella faktorer till varför de hade sagt ja till droger.

Att ifrågasätta sig själv och sitt eget handlande som många människor gör när de reser, är en del av att vara ung och reflekterande över sin tillvaro. I mötet med det nya, där den trygga och vardagliga tillvaron har bytts ut mot otrygghet och spänning, kan känslan av meningslöshet uppstå. Detta kan leda till existentiella problem, dvs. Att man ställer sig frågorna; Vem är jag? Vad gör jag här? I slutändan handlar detta om känslor av existentiell ångest som kan dämpas genom droganvändning (Hellum 2004:13).

I min undersökning på Hadrin strand så träffade jag inga personer som resonerade på detta sätt, men jag har kommit i kontakt med människor som resonerar så på mina resor i Indien.

Gruppträck, grupptillhörighet

Lalander har gjort en studie om subgruppens betydelse vid hasch brukande. Jag anser att denna studie kan kopplas samman med den gemensamma och "unika" grupp som luffarturistens grupp utgör.

Han menar att det är de gemensamma drogupplevelsorna som ger drogerna en subkulturens egen historia som liksom andra historier knyter dem samman. Droger fyller enligt detta resonemang tre tydliga funktioner:

1. Att *skapa gränser* gentemot omvärlden för att därigenom stärka den inre gemenskap som den informella gruppen behöver. Här handlar det ytterst om att skapa en tro på att den informella gruppens gemenskap är unik och att gruppmedlemmarna är lojala mot varandra.
2. Att *fördjupa sociala kontakter* genom drogen blir att likna vid en uniform som åstadkommer en känsla av jämlikhet som också signalerar avsaknad av prestige och status.

3. Att *finna nya vänner* och snabbt skapa sociala band till dessa, genom den känsla av gemenskap och delad *upplevelsehistoria* som skapas mellan drogerna. (Lalander 2001:43). Det är lättare att försvara sitt drogbruk då ens vänner och bekanta också använder sig av droger. Många som använder droger hemma, men främst de som befinner sig på resande fot, talar om att de söker en icke materialistisk värld och att de vill komma närmare naturen.

Cannabis är nära besläktad med det naturliga, vilket också är ett av de drogliberala argumenten för legalisering av drogen (Nordengren & Tunving 1984:12ff). Förbud mot cannabis är enligt många resenärer ytterligare ett tecken på att den kapitalistiska världen sätter gränser och förbud mot den ”naturliga världen”, representerad av länderna i Södra Asien. Att bryta mot de juridiska förbuden anses därmed inte som något farligt eller omoraliskt (Hellum,2004:27).

Droger har en solidariserande effekt främst beroende på att de i moderna samhällen signalerar oberoende från det etablerade samhällets kontroll. Genom att bryta mot samhällets ordning så blir det en demonstration av makt över samhället och i och med att man gör det tillsammans så förstärker detta de sociala banden i gruppen. Genom att imaginärt leva långt ifrån de normala utvecklas en stark känsla av exklusivitet. ”vi” och ”dom” tydliggörs, vilket innebär att gruppen gör sig själv unik (Lalander 2001:39).

Erfarenhetskaptal

Den franska sociologen, Pierre Bourdieu, vars teori jag tidigare presenterat, menar ju att kapital som ger en person respekt kan delas in i ekonomiskt, socialt, kulturellt och symboliskt kapital. Socialt kapital visar till förbindelser och grupptillhörighet. Detta kapital skapas genom relationer (Hellum 2004:33). Inom luffaturismen finns en hierarki som man tydligt märker av då man möter andra resenärer. Man hör ofta resenärer ”skryta” inför de andra i gruppen. Det kan handla om att ha klättrat uppför den högsta bergstoppen, haft 20 råttor på sitt hotellrum eller att man dansat 2 dygn i sträck på en strandfest....

Symboliskt kapital användes när några av de andra kapitaltyperna blir legitima eller det som anses vara status och ger respekt i ett samhälle eller inom en grupp.

Många luffaturister betraktar inte materiella saker som statussymboler, däremot lyfts *erfarenheter* fram som symboliskt kapital. Att samla på erfarenheter som symboliskt kapital bidrar således till såväl respekt som tillhörighet i en grupp. Ju mer erfarenhet av riskfyllda upplevelser, desto mer respekt får resenärerna från andra resenärer. Hellum förklarar att viktigt i en långresenärs livsstil är erfarenheter, framförallt av innebörden av själva resandet i

sig. Men för några var också erfarenheten av droger en del av erfarenhetskapalet som gavs status bland långresenärerna själva (Hellum 2004:33f).

”Festknarkare”

Socialantropologen Karsten Aaholm har genomfört en fältstudie bland ectasyanvändare i Århus i två perioder under 1995-96. Hon studerade där om grupper som lyssnade på Hiphop-musik använde sig av droger och om de grupper som lyssnar på technomusik använder droger. Denna studie anser jag att man kan dra paralleller till den drogkultur som utspelar sig på Hadrin strand i Thailand under fullmånefesterna, då det spelas mycket technomusik och därmed lockar en viss typ av luffarturister som använder droger i samband med musik.

Aaholms studie visar att inom hiphop-gruppen var cannabis huvuddrog och ecstasy användning var kopplad till särskilda tillfällen. Technogruppen använde droger för att förstärka nöjet med musik och dans. De flesta från technogruppen fördrog ecstasy, men några använde hellre amfetamin, LSD eller cannabis.

Gemensamt för båda grupperna var att de kom från goda sociala förhållanden. De var noga med att distansera sig från stadens narkomaner, och betonade vikten att ha kontroll över sitt drogbruk. Enligt Aaholm hade de flesta ett ”socialt beroende”. (Svensson 1998:31). Grupptricket och gemenskapen tror jag i detta sammanhang, precis som bland de luffarturister som åker till Hadrin för att medverka vid Fullmånefesten, är starka faktorer som bidrar till att man använder eller prövar narkotika för första gången.

I Aaholms studie menar ”festknarkarna” sig ha kontroll över sin droganvändning. Festknarkarna betonar miljöns betydelse i droganvändandet. Den glada, varma stämningen och det specifika festsammanhanget gör enligt dem att drogen får en annan innebörd än vad den har för de tunga narkomanerna. Drogen blir mindre farlig eftersom den förknippas med en viss typ av tillställning och tillstånd som inte är något man vill ha varje dag. ”Festknarkarna” menar ofta också att deras personliga förhållanden gör att de klarar av droganvändningen. Många är t e x studerande och anser sig ha haft en kärleksfull uppväxt och trygga familjeförhållanden (Svensson 1998:9f,58).

4.3 Intervjumaterial

I denna del av kapitlet skall jag presentera ett urval av de intervjuer jag gjort, både de informella och tematiserade intervjuer. Jag kommer först presentera personerna och vad de har sagt, för att sedan ge kommentarer och försöka koppla deras svar till vad jag tidigare tagit upp i uppsatsen.

Anders 22 år

Anders träffade jag på båten över till Koh-pah-gan. Anders hade varit ute och rest i nästan 4 månader, först 3 månader i Indien. I Indien träffade han en österrikare som rest i Australien och sedan rest vidare till Indien. Anders och österrikaren hade rest i Indien en månad tillsammans och sedan åkt gemensamt till Thailand, där de tänkt stanna i ca 1 månad för att sedan förmodligen resa vidare (land okänt).

Anders gjorde sin första långresa medan österrikaren var ute på sin tredje långresa.

När de träffades i Indien så bestämde de sig för att åka ner till Goa tillsammans. Österrikaren hade varit där innan och Anders tyckte det lät spännande och lät sig övertalas till att åka dit.

Anders gjorde antydningar till att han ej tänkt resa dit egentligen. I Goa spenderade de ca 3 veckor innan de reste upp till Bombay för att ta flyget till Thailand.

I Goa så rökte de cannabis nästan varenda dag, dock ej varje dag var Anders tydlig med att tillägga.

Jag: Brukar du röka cannabis eller ta någon annan narkotika hemma i Sverige?

Anders: Jag har provat att röka "gräs" hemma, men tycker inte det är någonting för mig. Har provat två gånger hemma i Sverige (Göteborg). Vi (kompisar) har bara gjort det av nyfikenhet men det är ingenting för oss. Jag har aldrig provat någon annan sorts narkotika.

Jag: Men när du var i Goa så rökte du berättade du innan. Varför prövade du det där?

Anders: Tja, Mark (österrikaren) röker ju en hel del och i Goa så känns det som det är en del av hela grejen.

Jag: Grejen?

Anders: Ja, "alla" röker liksom, man nästan förväntas röka. Första gången jag blev bjuden så tvekade jag inte att säga ja direkt. Efter det såtog jag varje gång jag blev tillfrågad.

Jag: Har eller kommer du att prova något narkotika här i Thailand?

Anders: Vi får se. Mark har varit här var här förra året och har berättat om "fullmoon" partyna som är varje månad. Det är möjligt jag prövar lite om det känns rätt.

Jag : prövar lite...?

Anders: Ja, cannabis alltså något annan kommer jag aldrig prova. Att "röka" lite vet jag ju är inte såfarligt, man har ju kontroll över läget om man inte röker för mycket.

Kommentarer: Jag fick känslan av att han tyckte att han behövde röka för att passa in i miljön. Han kändes lite "ung" och tycktes påverkas mycket av sin vän Mark. Han bar typiska backpacker attribut såsom en OM-tröja och fiskarbyxor, vilket det inte kändes som han bar hemma. Anders läste på Chalmers i Göteborg där han läst i ett och halvt år och hade studieuppehåll denna termin för att resa.

För mig var det tydligt att Anders kände att det var viktigt att tillhöra en grupp av luffarturister som representerade lite av en alternativ inställning, som tog sig uttryck ibland annat mycket cannabisrökning.

Han sa aldrig nej när cannabis erbjöds till honom vilket förmodligen tyder på hans längtan att tillhöra gruppen.

Det var även tydligt att Anders ville samla på sig *erfarenhetskaptal* och hans brukande av cannabis gjorde att han fick mer respekt såväl som tillhörighet i gruppen. Jag grundar mina tankar angående Anders erfarenhetskaptal på de personer som han under intervjun berättade om med stor respekt. Dessa var alltid äldre och mer erfarna luffarturister.

Björn, Per och Kristian 26 år

Intervju med tre svenska killar som jag pratade med på ett av danställena en kväll och som visade sig bo på samma hotell som mig. Intervjun ägde rum på hotellets restaurang.

Björn, Per och Kristian är alla 26 år. Björn och Per hade rest som "luffarturister" 4 gånger tillsammans innan men detta var Kristians första gång att resa med dem. Detta var Kristians första gång att resa som luffarturist. De hade rest i Australien i ca 4 mån och tänkte spendera två veckor på Koh-pah-gan, för att sedan åka vidare till Koh-samoi (ön som ligger brevid Kho-pan-gan, och som är betydligt mer exploaterad) innan de åkte hem. De tänkte inte stanna och gå på "fullmoon" dels för att de inte tyckte om teckno musik och de verkade inte vara så väldigt positivt inställda till "flummare" som de själv uttryckte det.

Björn och Per hade varit på ön 2 gånger innan och brukade alltid röka hasch när de var på Hadrin strand. Kristian rökte inte alls.

Björn och Per förklarade hur de brukade stanna kvar på stranden efter en soldag och dela på en "joint" och sitta och ta det lugnt ett tag för att sedan gå hem och sova några timmar. På kvällen så gick de ut och festade men höll sig då till alkohol. Även Kristian festade (och drack alkohol) varje kväll/natt.

Jag: *Varför röker ni cannabis?*

Per: *Det är skönt och avslappnande efter några månaders resande. Nu har det i och för sig inte varit så farligt jobbigt resande i denna gången (Australien), men andra resor så har vi känt oss totalt slut efter några månaders resande. Det har blivit en rolig grej kan man väl säga. Vi har gjort det till en tradition att ta en "joint" varje kväll efter en dag på stranden. Inget allvarligt.*

Per nämner vidare tillgängligheten som en viktig faktor. Han berättar hur han köper på hotellet (där vi bor) och att det inte kostar särskilt mycket (pris okänt).

När jag frågar killarna om de tycker att det finns mycket narkotika i omlopp bland luffarturister så svarar Björn och Per att det absolut är så. Björn berättar hur de var på en "fullmoon" fest för ca 2 år sedan och blev bjudna på ecstasy och även erbjudna att köpa annan narkotika. Han berättar även att han upplever det som många som är "speedade" under denna kväll. Men förutom denna kväll så menar de att det inte är så farligt. De tror att svenska "luffarturister" ej använder lika mycket som många andra luffarturister eftersom det inte är lika vanligt i vår kultur (deras ord).

Kommentarer: Killarna kändes trygga i sig själva. De hade alla jobb som de trivdes med och verkade nöjda med livet i allmänhet. Jag förstod att festandet på helgerna hemma i Falun var en viktig del i deras liv. Dock betonade de att de aldrig använde något sorts narkotika hemma. De tyckte knappt det förekom någon narkotika användning i deras kretsar hemma. Dock dracks det alkohol varje helg. Svaren jag fick av dem kändes helt ärliga.

Som de själva sa så var tillgängligheten för dessa tre killar en viktig faktor till varför de faktiskt använde droger. De beskriver hur de tycker att cannabis hör till under vissa perioder av deras resande. Killarna berättade att det var en blandning mellan nyfikenhet och de kände sig "tuffa" när de på första resan prövade att röka cannabis. Detta kan ha att göra med att de då kände att de inte hade samma erfarenhet och status som de idag har som relativt beresta personer.

Lisa 32 år

Intervjun med Lisa gjordes efter att jag kommit hem ifrån Thailand. Lisa bor i Malmö och är en vän till en vän. Jag hade hört talas om Lisa innan, då min vän pratat om henne och hennes resor. När jag ringde Lisa och frågade om hon var intresserad av att bli intervjuad, sa svarade hon först ja, men blev sedan tveksam då hon hörde att det handlade om droganvändning på resande fot. Hon ställde upp efter kravet att få vara helt anonym.

Lisas kom hem ifrån sin senaste resa för ett år sedan. Idag har Lisa ett jobb som hon trivs med och vet inte om det kommer bli någon mer långresa för hennes del. Sammanlagt har hon gjort 5 längre resor i Asien. Vi började vårt samtal med att allmänt diskutera om det finns mycket droger bland luffarturister:

Lisa upplever att det finns väldigt mycket droger bland luffarturister. Hon pratade om att det är en viss sorts luffarturister som använder droger mest. Hon tyckte det var lätt att se skillnader på de som använde och inte använde. De som tar droger har ofta vissa kläder och attribut som till exempel piercingar och tatueringar förklarar hon.

Lisa berättade hur hon själv experimenterat med droger på sin första resa, men berättar hur hon alltid har haft dåligt samvete för detta. Hon menade att ingen förväntade sig detta beteende utav henne här hemma i Sverige. Hon provade då ecstasy, amfetamin och även lite cannabis. Endast i Goa och på Koh-pah-gan dock.

Under denna tid så använde hon droger ungefär var tredje dag då det var fester.

När jag frågade henne varför hon använde narkotika så fick jag svaret att hon under den tiden umgicks med personer som tog narkotika och hon intalade sig själv att det ej var farligt. Lisa provade att ta ecstasy första gången med ett svenskt par som hon reste med. Hon kände sig trygg i deras sällskap och provade därför. Eftersom hon tycker om att dansa så tyckte hon att det var en fantastisk känsla.

Lisa förklarade hur hon kände sig delaktig i det hon trodde var ”backpackergemenskapen”(hennes ord). Hon förklarar vidare att hon på den tiden var ung och osäker och att det kändes viktigt att passa in.

Detta var under hennes första långresa (1996) och när hon kom hem så mådde hon väldigt dåligt över att hon tagit narkotika. Hon förklarade bland annat hur mycket hon ville berätta för något men tordes inte eftersom ingen förväntade sig något sådant från henne. Hon berättade även hur hon under sin första resa sett två av sina kompisar kollapsa under drogpåverkan, vilket även det gjorde stort intryck på henne.

Hon använder aldrig narkotika längre, vare sig hemma eller på resande fot.

Lisa säger att hon vet att det är vanligt bland luffarturister att ta droger, speciellt de som lyssnar på trance/techno hemma. Hon berättar att hon mött många "Technoresenärer" som stannar i Goa hela säsongen för att enbart festa. Lisa säger att hon kan känna sig illa till mods när hon mött dessa personer då hon menar att det är så tydligt att de kan råka väldigt illa ut. Många ungdomar prövar på droger just för att det känns så tryggt i den situationen, "alla" pratar om droger, det är lättillgängligt, och billigare än hemma. Lisa berättade hur hon trodde att de svenska backpackers som använder dansdroger oftast är personer som reser med högre budget, eftersom även om narkotikan är billigare än i Sverige så kostar det ändå. Hon trodde även att många av dessa personer höll på med dansdroger hemma.

Hon trodde också att det är många "vanliga" svenska luffarturister som röker cannabis när de är ute och reser. Hon trodde dock inte att många av dessa rökte cannabis hemma. Hon menade att det hör till när man är ute och reser. Även om hon själv inte röker någon cannabis så ansåg hon det ändå vara ett normalt inslag i denna värld.

"Man stänger av den verklighet som finns hemma, man lever i nuet och försvarar sitt handlande med att alla andra också tar droger, och att det just då känns ofarligt" (Lisa, 32 år).

Kommentarer:

Jag tycker att det även här är tydligt hur gärna Lisa ville bli en del av gruppen och hur gärna hon ville bli accepterad i denna. Hon berättade även hur narkotika på vissa ställen är ett så normalt inslag att hon tillslut inte tyckte det var något konstigt.

Erfarenhetskaptal var tydligt att det var viktigt för henne (hon berättade skämtsamt hur hon klädde sig "hippieaktigt" för att passa in och se mer erfaren ut)

Eftersom Lisa tyckte om tecknomusik och att dansa så använde hon även droger för att förstärka nöjet i detta.

Olof 20 år

Jag pratade med Olof vid 22.00 utanför ett av dansställena. Olof reste med en kompis som även han från Sverige. Han berättade att han rökte cannabis nästan varje kväll. De hade varit i Thailand i ca en månad (olika semesteröar) och på Hadrin strand i en vecka. Anledningen var att de skulle gå på det beryktade "fullmoon partyt". Efter Thailand så skulle de resa vidare till Australien och Nya Zeeland.

De hade slutat gymnasiet i somras och sedan jobbat för att tjäna ihop pengar till denna 4 månaders resa.

Anledningen till att de rökte cannabis: De tyckte det var tillgängligt och bra (hans ord). Även hemma rökte de cannabis nästan varje helg, dock ej maniskt som han själv uttryckte sig. Många av hans kompisar rökte hasch och drack alkohol, dock var andra droger rätt så ovanliga. Han kände några som provat ecstasy dock.

Kommentarer

Innan jag presenterade mig och mitt syfte för honom så kunde jag höra honom prata med en engelsman. Av detta samtal så framgick det tydligt hur Olof ”skröt” om hur mycket de rökte och hade rökt när de varit på de olika öarna.

När jag sedan pratade med honom så fick jag känslan av att han även inför mig skröt med hur mycket cannabis som konsumerades.

Tillgängligheten för honom var en viktig del av hans cannabis användande.

Erfarenhetskapital var också tydligt att han saknade men ville få. Hans sätt att skryta inför mig angående hur mycket cannabis som konsumerades kändes som en kompensation för mindre erfarenhet som luffarturist.

Lars 28 år

Intervjun med Lars gjordes även den hemma i Sverige. Lars är en gammal bekant till mig och har rest väldigt mycket speciellt i Asien. Lars var positiv inställd till att låta sig intervjuas när han förstod vad uppsatsen handlade om.

Lars kommer från ett medelklass hem och har vuxit upp under goda hemförhållanden. När han var nitton år så åkte han iväg till Israel för att arbeta på Kibbutz under ett halvår. Han berättade hur han då för första gången i sitt liv kom i kontakt med andra sorters droger förutom alkohol. Han minns hur han kom till Israel och träffade två sydafrikaner på ett guesthouse och hur han där blev erbjuden att röka cannabis. Utan tvekan så tackade han ja.

Jag: Utan tvekan så tackade du ja. Kan du berätta hur det gick till?.

Lars: Jag var nitton år, och hade aldrig tidigare rest ensam. Här kommer jag till det här ”sunkiga” och billiga guesthouse där jag träffar dessa äldre och jävligt schyssta sydafrikaner. De erbjuder mig hasch som om det var det helt naturligaste i världen. Utan tvekan så tackade jag ja till deras erbjudande. Varför? Idag kan jag erkänna att jag dåkände

mig ganska rädd och ensam och oerfaren. Att röka med dessa äldre och mer erfarna backpackers kändes som ett tvång för att bli accepterad av dessa.

Jag: Innan du åkte till Israel, hade du någonsin provat olagliga droger såsom cannabis?

Lars: Nej, det var första gången. Visst, jag hade varit i kontakt med det, men aldrig provat det innan.

Jag: Varför hade du inte provat innan?

Lars: Nej, när jag gick i gymnasiet så tränade jag alltid (friidrott) och skulle inte få för mig att prova något sådant. Jag drack knappt alkohol.

Lars berättar sedan vidare hur närvarande drogerna är när man är ute och reser. Han beskriver skämtsamt, men samtidigt på ett stort allvar hur många gånger han provat droger när han blivit erbjuden av andra luffarturister. När han var 21 år så reste han återigen ensam till Nepal, Indien och Thailand (bla Hadrin strand). Även i dessa länder så rökte han ganska mycket cannabis och provade även ecstasy för första gången.

”Det kändes som om drogerna hörde till resandet. Ofta såtog jag bara för att känna att jag var en del av gemenskapen och ibland för att jag var nyfiken. Jag provade E både i Indien och Thailand, mest för att jag var nyfiken och sedan för att det var såhimla skönt.”

Lars har idag precis slutat en 4-årig universitets utbildning och precis fått sin första fasta anställning hemma i Sverige. Även under sin studietid så reste han ganska mycket (2 st studieuppehåll). Däremot så har han inte provat några olagliga droger på 4 år. Andledningen till detta är att han inte tycker att det är något för honom. Däremot så förklarar han hur mycket droger det finns hos luffarturister och hur lätt det är att få tag i på vissa ställen.

Jag: brukade du använda någon sorts narkotika hemma i Sverige.

Lars: Jo, det väl några gånger även hemma i Sverige. Dock ej så ofta eftersom få av mina vänner här hemma använder droger.

Jag: Du röker alltså aldrig cannabis idag?

Lars: Nej!

Kommentar: Att tyda från intervjun med Lars så var det ganska tydligt att han många gånger känt att han var tvungen att tacka ja till droger. När jag pratade med honom några veckor efter intervjun gjordes så påpekande han återigen hur viktigt det var för honom att bli

accepterad av de andra mer erfarna luffarturisterna. Att använda droger var för honom ett sätt att bli en del av deras gemenskap.

Idag behöver han inte hävda sig för att bli accepterad bland andra långtidsresenärer. Han har rest mycket, har många historier att berätta, många platser att nämna som han varit på, han har träffad många människor på sina resor, samt att han har ett lötsamt sätt att umgås med människor.

Idag är han alltså den äldre och erfarna luffarturisten.

5 Analys

Jag skall i detta avslutande kapitel knyta samman de fakta som jag lagt fram, samt besvara de frågor som ställts.

- 1. Är det vanligt att luffarturister använder narkotika då de befinner sig på Hadrin strand, samt generellt när de är ute och reser?*
 - 2. Om de använder narkotika: Vilken sort/sorters narkotika?*
 - 3. Varför använder de narkotika?*
 - 4. Används narkotika hemma?*
-

Eftersom min studie är av kvalitativ karaktär så är mitt syfte att få förståelse varför personer som reser som luffarturister använder narkotika och om de använder narkotika även när de är hemma i Sverige. Därför har jag inte fokuserat så mycket på hur många av de svenska personer som är ute och reser som använder narkotika. Dock vågar jag säga att min uppfattning är att det är ett relativt vanligt förekommande bland svenska luffarturister. Och de som inte själva provat har med stor sannolikhet kommit i kontakt med olika droger under sina resor.

I min studie som jag gjorde på Hadrin strand på Koh-pan-gan så fokuserade jag på att prata med unga svenska luffarturister som använde droger.

De grundläggande svar jag kommit fram till angående vilken typ av narkotika som används var att flera av de svenska luffarturister som jag intervjuat har provat på olika droger som t ex ecstasy, magic mushrooms, opium och amfetamin både i Thailand och på andra ställen, men det är tydligt att cannabis sativa är den drog som är absolut vanligast bland luffarturisterna i denna studie.

Orsaken till att det är just cannabis som är den vanligaste drogen (återigen vill jag tillägga att jag uteslutit alkohol ur studien), kan bero på olika faktorer men mina tankar för mig genast till några specifika:

Eftersom resande idag är en del av den globaliseringsprocess som sker idag, så kommer de ”unga vuxna” svenska luffarturisterna oftast i kontakt med personer från andra länder. Många av dessa länders drogpolitik ser olika ut än den svenska. Distinktionen mellan tunga och lätta droger görs inte juridiskt i Sverige, däremot i andra länder som till exempel Danmark och Nederländerna (Nordengren & Tunving 1984:20). Och även om det inte juridiskt görs

skillnader mellan tunga och lätta droger så görs ändå denna skillnad mellan människor i vissa länder. Många luffarturister gör alltså denna uppdelning där cannabis anses som en lättare drog än till exempel heroin, kokain och amfetamin.

Många luffarturister anser alltså inte cannabis vara så farligt att använda som de tyngre drogerna.

I och med att en person från Sverige umgås med personer från andra länder så tror jag att många tycker det känns ok och tryggt att använda cannabis för att det anses som mer normalt i många länder (normalisering).

På frågan varför droger används av luffarturister så har jag kommit fram till ett antal faktorer och anledningar:

Nyfikenheten och spänningen var ett vanligt svar som jag fick av mina intervjupersoner. Nyfikenheten av att göra något förbjudet, något som inte var tillåtet i det svenska samhället (experimentellt bruk).

Detta tror jag återigen har att göra med mötena med alla dessa människor som faktiskt är "normala" människor, men ändå brukar någon form av drog. Även här så gäller det oftast cannabis. I och med att nyfikenheten finns hos många svenskar så tror jag det känns lättare att ta steget då man ser att många "vanliga" människor använder detta. *Gruppens betydelse* i den narkotikaanvändande processen är viktig. För många är det tydligt att gruppen hade påverkat personen ifråga vid användandet av narkotika. Svar som "alla gör det" och gruppens gemenskap var också relativt vanliga.

Tillgänglighet och priset är ett svar som jag fått av flera av de personer som jag intervjuade. I många länder som det luffas runt i (exempelvis Sydostasien) så är droger mera tillgängliga och billigare än hemma i Sverige. Detta argument är jag i och för sig med på, men jag tror att många luffarturister lurar sig själv när de använder detta argument. Genom egna erfarenheter så vet jag att droger är något som det talas mycket om man besöker vissa ställen som exempelvis Koh-pah-gan i Thailand eller Goa i Indien. Jag tror därmed att i och med att man hör "drogsnack" ofta, samt att det *känns* mera tillgängligt så lurar många sig att det faktiskt är okej att använda droger. Jag tror alltså att "känslan" av tillgänglighet gör att många tror att det är okej att använda olika sorters droger. Ett vanligt förekommande svar jag fått av mina intervjupersoner var att det "hör till" att bruka droger när man är ute och reser. Merete Hellum menar att många luffarturister genom att sätta sig emot det etablerade samhälle som till exempel konsumtionssamhället, kapitalism och materialism och dess symbolik som tryggt,

organiserat och kontrollerat, så skapar de ett "alternativt" rum (Hellum 2004). Jag tror att många av de personer som tycker att droger "hör till" tillhör detta "rum". I detta "flummiga" och alternativa rummet så hör för många exempelvis cannabis in, och många personer använder detta för att på något sätt visa tydligt för andra att de står för något "alternativt" till skillnad från de som ej vågar gå utanför de etablerade samhällets normer. Här kommer även Bourdieus teori in angående erfarenhetskaptal, att droger tas för att det höjer personens status i det sociala rum, vilket innebär luffarturistens rum, där drogintagande har hög status. Givetvis anser inte alla luffarturister att droganvändning har hög status, men många gör det. Jag tror även att på platser där både alkohol och narkotika finns tillgängligt så kan det vara så att man prövar olagliga droger under alkoholpåverkan, då alkoholberusningen ofta ger en känsla av bekymmersfrihet. Just i denna stund är det nog berusningen som först och främst eftersträvas.

Tas droger hemma i Sverige?

I Hellums studie så beskriver hon hur alla intervjupersoner avstod från narkotika när de återvände till Sverige. I hennes studie beskrivs vidare hur de flesta personerna gjorde ett markant skillnad mellan "hemma" och "på resanden fot", mellan ett ordnat, ansvarsfullt liv och en "upprorisk livsstil" där man njuter av friheten från långvariga personliga förpliktelser bortom det svenska samhällets kontroll. Drogerna tillhörde det senare rummet.

Eftersom alkohol anses som en socialt accepterad drog så kan alkoholen symbolisera såväl "det trygga rusmedlet", i relation till illegala droger, men också som skrämmande, genom att det symboliserar det samhälle som många tar avstånd för när de är ute och reser. Cannabis däremot symboliserar det "annorlunda" och det "naturliga" (Hellum 2004:23).

Hellum beskriver att när resenärerna berättar om sina upplevelser av narkotika så gjordes detta ambivalent. De framhöll att de inte hade betraktat sina handlingar som riskfyllda när de utförde dem, men som efter konstruktioner blev upplevelserna ambivalenta (Hellum 2004:28).

Av de 22 personer som jag intervjuat (och som använde sig av någon sorts narkotika när de var ute och reste) i min studie, så svarade 4 st att de använde droger regelbundet hemma i Sverige. Nu är det ju i och för sig svårt att veta om dessa personer kommer att använda droger när de kommer hem till Sverige, men av personliga erfarenheter av personer som varit ute och rest, samt resultat från tidigare studier så kommer förmodligen få av dem använda droger hemma i Sverige. Jag menar alltså att droganvändandet vid luffarturism oftast är begränsat till viss tid och vissa situationer. Eftersom cannabis är den vanligaste illegala drogen som

används bland luffarturister så tycker jag att Ted Goldbergs (1993) resonemang är intressant huruvida cannabis är en inkörsport till tyngre droger. Han menar att få av de som prövar cannabis fortsätter eller går vidare till tyngre droger. Han menar vidare att för att gå vidare till narkotikamissbruk så har ofta personen ifråga bakomliggande problem till exempel dålig barndomen och eller dåliga hemförhållanden som förstärker han eller hennes risker att bli missbrukare. Eftersom svenska luffarturister ofta kommer från bra och ordnande hemförhållanden, (såväl från min studie och andra studier), så tror jag att Goldbergs resonemang i de flesta fall stämmer bra.

Även Hirschis teori om sociala band som viktiga komponenter för om man skall fortsätta sitt drogbruk eller inte är intressant. Hellum kommer i sin studie fram till att väldigt få av de luffarturister som brukar någon sort av narkotika gjorde detta när de kom hem till Sverige. Hon poängterar hur alla hennes intervjupersoner kom från trygga hem och bra sociala förhållanden, alltså har bra sociala band både med människor samt samhället generellt.

I denna studie har jag inte fokuserat på de svenska luffarturisternas sociala band eller hemförhållanden, men jag kan utröna av Hellums studie och min egen att de flesta svenskar som befinner sig på resande fot har starka sociala band, och det talades mycket om arbete och utbildningar på högre nivå.

Detta tror jag är den generella bilden, men givetvis finns det undantag.

6 Källförteckning

Andersson-Cederholm, Erika (1999) *Det extraordinäras lockelse: luffarturistens bilder och upplevelser*. Lund: Arkiv Förlag.

Christenson, E & Lindström, A. (1997) *Goa – ett drogparadis*. Lund: Socialhögskolan, C-uppsats.

Elsrud, T (2004) *Taking time and making journeys, Narratives on self and the other among backpackers*. Lund: Dept. Of Sociology.

Faber, M. (1998) *You travel away from yourself: that`s the whole point. A report on traveling young people*. Stockholm: folkhälsoinstitutet.

Goldberg, T. (1993) *Narkotikan avmystifierad. Ett socialt perspektiv*. Stockholm: Carlsson Bokförlag.

Hellum M. (2004) *Backpackers som drogar ibland, risk och erfarenhet som kapital*. Rapport från Socialvetenskaplig alkohol och drogforskning vid Stockholm Universitet.

Holme, I & Solvang, B. (1997) *Forskningsmetodik. Om kvalitativa och kvantitativa metoder*. Lund: Studentlitteratur.

Johanson, K. (1997) *Rejv och Droger*. Stockholm: Bildningsförlaget

Johansson, E, Laanemets, L, Svensson, K. (2000) *Narkotikamissbruk. Debatt, behandling och begrepp*. Lund: Studentlitteratur.

Lalander, P. (2001) *Hela världen är din – en bok om unga heroinister*. Lund: Studentlitteratur.

Matthews, P. (1999) *Cannabis culture, a journey through disputed territory*. London: Bloomsbury publishing.

Nordengren, T & Tunving. (1984) *Hasch. Romantik och fakta*. Stockholm: Bokförlaget Prisma.

Olsson, A. (2002) *Myten om luffarturisten*. Lund: Sociologiska inst, D-uppsats.

Skeggs, B. (1999) *Att bli respektabel*. Uddevala: Bokförlaget Daidalos AB.

Svenning, C. (1996) *Metodboken*. Lund: Lorentz förlag

Svensson, B. (1998) *Att komma för sent såtidigt som möjligt. Om prevention, ungdomskultur och droger*. Helsingfors: NAD publikation nr 34

Internetartiklar:

Aftonbladet, Publicerad 2003-02-09, ”87 döda i *Thailändskt drogkrig*”.

[Http://www.aftonbladet.se/vss/nyheter/story/utskrift/0,3258,261888,00](http://www.aftonbladet.se/vss/nyheter/story/utskrift/0,3258,261888,00)

”*Introduktion till Pierre Bourdieu*” af Joachim Ohrt Fehler.

http://www.teorier.dk/tekster/introduction_til_pierre_bourdieu.php

”*Dansa i sanden under månens sken*”. Av Robert Karlsson. Publicerad 2001-11-19

http://www.jordenrunt.nu/om/senaste_nytt_42.htm

Intervjumanual

Intervjuguide för de kvalitativa informella samtalsintervjuerna gjorda på Hadrin strand i Thailand, samt för de kvalitativa tematiserade intervjuer gjorda i Sverige.

Använder du narkotika när du är ute och reser?

Vilken/vilka sorts narkotika preparat använder du?

Använder du någon sorts narkotika hemma i Sverige?

Vad är anledningen/anledningarna till att du använder narkotika när du är ute och reser?

Anser du att man som luffarturist lätt kommer i kontakt med narkotika på Hadrin Strand, samt generellt när man är ute och reser?